

מי שהיה נשוי פרק עשירי כתובות

צג.

עין משפט נר מצוה

יש א ב מיי פייט מהל מכירה רלו ז טוש"ע ח"מ סימן רכו ע"ק ה: ב ג ד מיי פייט מהל אשומ הל' מ' ופ"י מלמדת מלוה וזה הל' ד ופ"ה שם הלכה א סתם ע"ש מה ולד טוש"ע אה"ע סימן טו ע"ק יח וטוש"ע ח"מ סי' קד ע"ק י (ובירר אלפס ביאר כל הסוגיא בעמקה ובתריכות בגמרות):

תוספות ר"ד (המשך)

יתעטף חלקק בשבילי הלכך היא ובעלת ג' מאות חולקות אורח א"י אימא סיפא ושל ר' ושל ג' מאות ג' ג' של זהב ותימא לה הא סליקת נשקף ממנה פ"י ואין לך לחלק אלא במנה ב' ומהדר משום דאל' מרין דרבאים הוא דסליק נפשאי פ"י לא נתייב חלקי במתנה ומה שבחנה לא בשליחותי בחנה שתאמר לי נטלה זו חלקק אני סלקתי עצמי מלרבי עמה והמלמדת חלקק במנה ובגדה ידה לבנות חצי המנה בשיעבוד טרחה עכשיו אני באה לחלק עמך במתנה שלא חלקתי מלרבי עמך ושיעבודי ושיעבודך שוים. ר"ע פ"י שיכולה בעלת ג' ומנה לומר במתנה ר' עד עכשיו הייתי נוטלת במנה הא' חלקי ותלתא ותילתא. ומנה השני ג' הרי תמנ ותלתא ותילתא והשתא לא שקילנא אלא ע"ה ומיל' להפסיד בסילוקך תפסיד את ולא את אפי' כך מרת הדין נותנת כיון דלא תמלקת מכל המנה אלא מלרבי עם בעלת ק' חלקך של ג' נוטלת ג' ושל ר' ג' מאות חולקות בנייה ק"ו נוטלת כל א' וא' ג' דינר זהב שכל דינר זהב הוא רבי דינר כסף: ה"ה ש' ג' מאות וכו' ומקשה לו פ"י מה ע"ה הוא דאית לה פ"י דהא אוקיימא שכתובת בעלת ר' לבעלת ק' דין ודברים אין לי עמך בק' וחלקו המנה הא' בינה ורבין ג' מאות ובמנה ג' אין לה ספק לבעלת ה"ה והמנה ג' הוא כלו של ג' מאות נמצא של מנה נוטלת ג' במנה האחרונה ג' חולקת אורה עם הק' השנייה של ר' ושל ג' מאות זו נוטלת ע"ה ונוטלת ע"ה ומנה ה"ה הוא של ג' מאות ויש לה ד' דינר זהב. א"ש ככתובת בעלת ג' מאות לבעלת ר' ולבעלת ק' דין ודברים אין לי עמכם בק'. פ"י לא מתוקמא סיפא כמצינואלא אלא סיפא מיתוקמא שככתבה בעלת ג' מאות וכו' ובעלת ר' לא כתבה כלום חלקך מנה הא' חולקת בעלת ר' ובעלת הק' ומנה הב' חולקת בעלת ר' ובעלת ג' מאות ומנה ג' לבעלת ג' מאות. תניא זו משנת ר"ג ר"א אין אני רואה דבריו של ר"ג באלו אלא חולקות בשוה ח"ה ו"ל וקמ"ל דבהאי הלי' כ"ו וא"א להפסיד דבריו בזמן שיש שם ג' מאות חולקין בשוה ונוטלת בעלת ק' ובעלת ג' מאות ק' לפי שמרי' לוקח בזה אלא העמודי דברי ר' שאמר חולקין בשוה כל ק' וק' נוטלת בשוה חלקך חולקין כלם לו חלקים של ק' נוטלת חלק א' ושל ר' ב' חלקים ושל ג' חלקים כ"א נוטלת לפי מעות' עד שתפרי כ"א כתובתה וזה דין צדק והווי שאמר אני רואה דבריו של ר"ג באלו כבאב דרישא ובבא מציעא

עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו. אומר ר"מ ואפי' נתן מעות וכונן דלא קנו כנספא שכתובין את הסמך דלא קנו עד שיכמוז את הסמך וקמשמע לן דיכול ומותר לחזור בו והואיל ומפסקי סמכוז שגולוה ממנו קא הדר ציה דלפי' מי שפרע ליכא כדמוכח צהוב (ב"מ דף מט:). גבי הואל גברא דזין חמרל מחציה שמע דבעי למינסדיה צי פרוק רופילא אתא לקמיה דרב חסדא ל"ל כדך שמתקו משיכה בשומרים כך תקנו משיכה בלקוחות ולא קאמר ליה איציע ליה לקצולי מי שפרע כדלמרא התם אעזבא אחרינה משום דלא מיתקנו מי שפרע אלא איוקרא וולא והאי יכול מותר דקמני נמי גבי מתנה התם וצדין הוא דהוה ליה למיתני מותר אלא אגז דקמני סיפא אין יכול תנא נמי רישא יכול:

משהחזיק בה אין יכול לחזור בו. והפליג ר"ד במזקת הבתים (ב"מ דף מד:). נמללת שתינה שלו חזר עליו הכא כל זמן של טרפוח ממנו מודה שאין יכול לחזור בו: **ומאימת** הוי חוקה. תימה מאי קא מצינעיל ליה וכי אכתי לא אשמועינן דיני חוקה הא ממני' היא (ב"מ דף מב:). נעל גדר ופרך ג' שהוה הרי זו חוקה וי"ל דכתי צעי ומאימת הוי חוקה היכא לדינא ככר וזוי מאימת מהניא חוקה מכי דייש אמנרי א"ע"ג דגריעא מנעל וגדר הויא חוקה הואיל ואיכא כסף כדמי' וריצ"ס מפרש שארזון מכו שדה לשמעון וקנה ממנו קנין גמור עד שלא החזיק בה אותה חוקה שהיה גילוי דעתו של יחזור יכול לחזור דהיי כי דינר דקמני רבנן שיהא אלוס יכול לחזור בו כל זמן שעסקין צאותו ענין מפני שלדעת כן הוא קונה ומקנה שיחזור כל זמן שיהא כל זמן שעסקין צאותו ענין ה"ג דעמו לחזור בו אם יאלו עליה עסקין קודם חוקה בגילוי דעתו משהחזיק בה אינו יכול לחזור בו ומאימת הויא חוקה פ"י מאימת הויא היא חוקה דאמר גלי דעתיה שקיצלה בכל ענין מכי דייש אמנרי לידע מה היא ר"כיה:

איכא דאמרי אפירו באחריות. ליישנא קמא בצמחיות לא דהואיל ובאחריות וצין אית לן למימר שאין דדעמו לקנות אלא נכסים משופין מכל ערעור ואע"פ שהיה מחזיר לו לנסוק כשגולה כדפרישית גבי שלל באחריות דלא יחזק ליה לדיקו צדינא ודיינא: **תיבא** מציית נפשך וכו'. לא דעימי אמאי לא משני כגון שכתבו בעלת שלש מאות ובעלת מאתיים לבעלת מנה דין וצדיים אין לנו עמך בעשרים ותמשה: (לעיל) **ובן** שלשה שהטיירו צביים. לא הוי ממש דומילא דרישא דהכל כל אחד נוטל לפי מעותיו וצדינו חננאל פ"י דאצבא בתרייתא קאי: **דאמר** ר' אה מרין ודברים הוא דסליקין בו'. לא איתפרש ספיר טעמא דהא מילתא: **בבית** אית ש"ש מאות. לא ידע רבי מאי קמ"ל מתימנין: **רבי אומר** אין אני רואה דבריו של ר' נתן בא"ר א"א חולקות בשוה. פ"י ר"מ ק"י"ל צהא הלכתא כרבי ואי אפשר להעמיד דבריו בזמן שיש שם שלש מאות חולקות בשוה בעלת מאה ובעלת מאתיים מאה ובעלת שלש מאות מאה לפי שמדת הדין לוקח צוה אלא העמידנו דברי רבי שאמר שחולקות בשוה כל מנה ומנה נוטלות בשוה הלכך חולקין כל עזובן המת בששה חלקים של מנה נוטלת חלק אחד ושל מאתיים שני חלקים ושל שלש מאות ג' חלקים כל אחת

השכר
אבל בבא דסיפא דתנן ה"ה שם ג' מאות וכו' לא חלק ר' אלא אומר בהתפיסה א' בין ב' תפיסות הדין כך הוא כ"א נוטלת לפי מעות' ואין צורך להנמינה בכובת א"יבא דר' זה הפתור נ"ל יפה אע"פ שאינו דומה כרישא דתמני'. וכן ג' שהטילו לכיס וכו' פ"י א"י וכן אבא ג' דתמני וקסבר ר"ג שלפי מעות חולקין וכו' דלגבי ג' נשים א"ל סבר (נתיב) חלקן בשוה שהמעות מרווחין קסבר כ"א נוטל בשבח כפי מעותיו וכמו נוטל בשבח כן נוטל בחשבון אבל בג' נשים א"ל חלקן כל חלק ק"א נוטלת כפי מה שמשועבר לו מנכסי בעלה ונמצא שר"ג ר' השוה בזה לחלוק כפי מעות: אמר שמואל ב' הלכך

עסקין. עוררין: עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו. אם לא נתן מעות: אין יכול לחזור בו. שהקרקע נקנה בחזקה כי א"ל חזק וקני ויש שמחזיקין מיד ונותנין מעות לאחר זמן ומשהחזיק בה נמחייב המעות: הייפא. שק קטן: דקטורי. מלא קשרים: מצדס וקבילס.

דמי חמיות כסף. כלומר מתרלית לאבד מעותיו מספק. אפי' באחריות נמי. מכרה לו אינו יכול לחזור בו מחמת עסקין ולא אמרין סוף סוף עליה הדר ואטרומי דייני למה לן: **ד"ל אחי טירפך.** שטר טירפא מצי"ד שכתבו כך שיהא השדה מידך צדין ותחזק עלי לטרוף: **ואשנס** לך. וכל זמן שלא יתנה מידך לא אשנס שהרבה עוררין שאין זוכין צדין: **בתנאי'** של זו מנה ושל זו מאתיים כו'. ושלשתן נחתמו ביום אחד דלי בתלתא יומי הקודמת בשטר קודמת בגיבוי: **חולקות בשוה.** שהרי כח שלשתן מנה שצבד מנה דכחולה איכא מנה: **היו שם מאתיים.** צמנה לבעלת מנה שצבד אלא צמנה ראשון אבל צמנה שני אין שצבד לטערה של מנה: **נוטלת חמשים.** בגמרא פריך עליה: **שלש של וכו'.** שלשה דינרי וכו' וכל דינר וכו' עשרים וחמשה דינרי כסף כדלמרא צהובא **ב"מ דף מה:.** ושל מאתיים כחה שהי בצמתיים לבעלת שלש מאות מאתיים מאתיים משועבדים לטערה: **היו שם שלש מאות.** מנה ראשון משועבד לכו"ן והשני לבעלת מאתיים ולבעלת שלש מאות והשלישי לבעלת שלש מאות לזדה: **של מנה נוטלת חמשים.** בגמ' פריך עליה: **ושל מאתיים מנה.** צמנה מפרש לה: **ששה של וכו'.** צמנה וממשיך זון: **שהטילו** לים. מעות לקנות סחורה לשכר: **כך הן חולקין.** כל אחד ואחד נוטל כשכר והפסק לפי מעותיו: **גב' סלפין וסלפא וסלפא הוא דאיה** לה. דהיינו **שליש של מנה שהרי אין לה חלק צמנה שני: דין ודברים אין לי עמך צמנה.** ענין דהיינו לדין כל איציע עמך צמנה המשועבד לך ולא יתמעט חלקך בצבילי הלכך היא ובעלת שלש מאות חולקות אותה: **סימא** לה. בעלת שלש

מאות לבעלת מאתיים הא סליקת נפשך ממנה ואין לך לחלק אלא צמנה שני: **דין ודברים סליקא נפשאי.** לא נתייב חלקי צמתינה עמך שצמתינה לא בצליחותיה צמתינה שחאמר לי נטלה זו חלקך אני סליקתי ומנה מלרבי עמה ומלמעט חלקה צמנה וגבר ידה לגבות חצי המנה בשעבוד טרחה עכשיו אני צהא לחלוק עמך צמתינה שלל סליקתא עממי מלרבי עמך ושעבודי ושעבודך שוים: **ע"ה הוא דאיה** לה. דהא כיון דאוקיימנא ככותבת בעלת מאתיים כו' אין לה לחלוק עמתי אלא צמתינה וממשיך אבז צמנה שלישו אין לה כלום: **אמר שמואל.** סיפא ככותבת בעלת שלש מאות כו' ובעלת מאתיים לא כתבה כלום הלכך מנה ראשון חולקות בעלת מאתיים ובעלת מנה ומנה שני חולקות בעלת מאתיים ובעלת שלש מאות ומנה שלישי כולה לבעלת שלש מאות: **רבינא אמר.** לא תוקמה ככותבת אלא בשתי תפיסות שפסחו מטלטלין לכתובתן ולא נמלאו להן מאתיים כפעם אחת אלא בשתי פעמים: **דנפלו להן ע"ה צהד וימנא.** וצלו לדון עליהם אמרין להו חולקות בשוה שהרי שעבוד שלשתן על מנה: **ומאה ועשרים וחמשה צהד וימנא.** בעלת מנה ככר צמתינה כ"ה וצלת לריב על ע"ה הלכך ע"ה משועבדים לכו"ן וחולקין אותן הרי ציד כל אחת חמשים והמותר אין לבעלת מנה חלק צו היינו דקאמר של מאתיים ושל שלש מאות שלש שלשה של ע"ה: **סיפא צמתי פסיפוס** כו' **ומאחים ועשרים וחמשה צהד וימנא.** ע"ה מנייחו ר"י כולן שיון צו ובעלת מאתיים שלל צמתינה פסיפה ראשונה אלא עשרים וחמשה צהד לריב על שניה על קע"ה ופלגי ע"ה צין שלשתן ונמלא ציד כל אחת חמשים ג' ומאה צין בעלת מאתיים ובעלת שלש מאות מאה ששאר כולה לבעלת שלש מאות נמלאת של מנה נוטלת חמשים ושל מאתיים מנה ושל שלש מאות ק"ג שהן ששה דינרי וכו': **אין אני רואה דבריו של ר' נתן צללו.** שאין זה דומה לשלשה שהטיילו לכיס דהתם שזכ מעות שהצדיחו מעותיהן שקלי הלכך כל אחד יעול לפי מעותיו אבל הכא טעמא משום שיעבדא הוא וכל נכסיו אחראין לכתובתה הלכך שלש המנים משועבדין לבעלת

(א) ג"ל חמשים חמשים ומאה צין כו'. רש"י (ב) ג"ל צמתינה שכתובתן (א) ישוב על ע"ה תמלל צמתי'.

מוסף רש"י

עסקין. עוררין לומר שלל ה"ה (ב"מ ט). כמו (בראשית טו) הכתשקו עמו (ב"מ ט). יכול לחזור בו. ובעלת מן מעות (טו ט). משהחזיק בה אין יכול לחזור בו. ואפילו לא נתן מעות חזקה שהקרקע נקנית בחזקה והמעות על זה מלוה (טו). חייאת דקטורי. ש' מלא קשרים (טו ט). שק קטורה מלא רוח (ב"מ ט). מכי דייש אמנרי. מתקן גבולי השדה ומצייט (ב"מ ט). אפילו באחריות נמי. אפילו קיבל אחריות עליו, דש לומר הואיל וסופו לחזור עליו עכשיו נמי יחזור ויטענה אפילו הכי אינו יכול לחזור בו (ב"מ ט). שיתנוכ מעטק עליו ולא מצי אמי הואיל וסופך לשלם לו, השתא צדינא טעמא (ב"מ ט). דאמר ליה. מוכר, אחרי טירפך. שכתבו לך צ"ד שטר טירפא שצדין נעלו ממך ואשנס לך (ב"מ ט) שבעמיתין צדין וזכו צדין ויכמוז על הדין שטר טירפא עמך על צדינך טרפוח ממך כשבילי, צה ואשנס לך, וכל מנה דלא עמדת צדין איני יאל מוס (ב"מ ט).

תוספות ר"ד

לי עלך: אמר אביי ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות ויצאו עליה עסקין עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו משהחזיק בה אינו יכול לחזור בו. מ"ש דא"ל חייאת דקטורה סברת וקבילת מאימתי מכי דייש אמנרי א"ד אפי' באחריות נמי דא"ל אחרי טירפך ואשנס לך פ"י מדיקאמר שמכר לשמעון מכר גמור עשה לו ומתקיים בכסף ובשטר או בקנין וכו' ודין הקרקעות (ל' דע"ה) האם לא יצאו עלי' ערערין ורצה לחזור בו א"י מפני שמכר גמור ובקנין עשה לו והאי חוקה דביני לאו לקוימו המכר דהא מקיים וקאי בלא ע"ה חוקה אלא ה"ק אם יצאו עלי' עסקין נראה שמכר לו ובר שצינו שולו והוי מקח טעות ומשה אמר עסקין לא אמר עסקין אלא ה"ק אם יצאו עלי' עסקין נראה שמכר מאימת מחוקה בה מפני שוה חזקה אינה לקנות שאילו היה חלק לקנות כבר דיענו דין חזקה דבתנן כפי ח"ה נעל גדר ופרך כ"ה ה"ז חזקה ומאי בעי האב מפני שחזקה זו כדי להראות לעולם שנכנסה לרשותו והוא של מ"ה אמרי' מכי דייש אמנרי שחלק בה לראיה ולרחבה כאדם שהולך ומבקר שדהו: **בתנאי'** מי שהיה נשוי ג' נשים ומת כתובתה של ק' ושל ר' ג' ושל ג' מאות ואין שם אלא ק' חולקות בשוה היה שם מאתיים של ק' ונוטלת ג' ושל ר' ג' ושל ג' מאות ג' של זהב. היה שם ג' מאות של ג' נוטלת ג' ושל ר' ג' ושל ג' מאות שהיה של זהב וכן שלשה שהטילו לכיס פתחו או הותרו כך הן חולקין. פ"י מי שהיה לו ג' נשים שנחתמו בכתובותיהן ביום א' וישלשן שוה בשיעבוד מנה ובכלהו איכא מנה. היה שם ר' וכו' אין לבעלת מנה שיעבוד אלא במנה אבל מנה שני אינו משועבד לשיעודה אלא הואל משועבד לבעלת ר' ובעלת ג' מאות והלכך המנה הראשון חולקות בין שלשתן והמנה השני יחולקו בטרחה ר' ושל ג' מאות ושל ק' נוטלת ג' ובגמרא מקשה חלקין ותלתא ותילתא הוא דאית לה איש ככותבת בעלת ר' לבעלת ק' דין ודברים אין לי עמך במנה פ"י ככתבואי לדין לא אריב עמך במנה המשועבדת לך ולא

שנחתמו בכתובותיהן ביום א' דאי בוא"ו הקודמת בשטר קודמת בגבוי אין שם אלא ק' חולקין בשוה פ"י שהרי כח שלשתן שוה בשיעבוד מנה ובכלהו איכא מנה. היה שם ר' וכו' אין לבעלת מנה שיעבוד אלא במנה אבל מנה שני אינו משועבד לשיעודה אלא הואל משועבד לבעלת ר' ובעלת ג' מאות והלכך המנה הראשון חולקות בין שלשתן והמנה השני יחולקו בטרחה ר' ושל ג' מאות ושל ק' נוטלת ג' ובגמרא מקשה חלקין ותלתא ותילתא הוא דאית לה איש ככותבת בעלת ר' לבעלת ק' דין ודברים אין לי עמך במנה פ"י ככתבואי לדין לא אריב עמך במנה המשועבדת לך ולא